

At oversætte en middelalderlig lovtext er et arbejde, som er næsten umuligt at udføre tilfredsstillende undtagen ved et nært samvirke mellem en filolog og en retshistoriker. Den svenske udgave er paa den anden side et bevis paa, hvor udmærkede resultater man kan naa ad denne vej, og kan tjene som forbillede for tilsvarende udgaver andetsteds. Som udgaven fremtræder, henvender den sig ikke alene til lægmænd; ogsaa fagfolk i snævrere forstand vil med udbytte kunne studere det store stof, som har faaet plads inden for kommentarens snævre rammer.

Stig Juul.

Arkivar i det svenske Rigsarkiv Olof Jägerskiölds akademiske Afhandling *Hovet och Författningsfrågan 1760—1766* (Uppsala, 1943, 345 Sider) har til Genstand en fast afgrænset Episode inden for Frihedstidens slyngede indrepolitiske Begivenhedsrække. Under Ledelse af Dronning Lovisa Ulrika søgte Hofpartiet fra 1760ernes Begyndelse at udnytte en gunstig indenrigs- og udenrigspolitisk Situation til at bane Vejen for en haardt tiltrængt Reform af Forfatningen, der skulde have til Formaal at styrke den udøvende Magt over for den hidtil saa almægtige Rigsdag. Det var Dronningens Tanke, at denne Reform skulde gennemføres ved et Samarbejde mellem de to tidligere saa stridbare Partier Huerne og Hattene, og den planlagte Politik fik derfor Betegnelsen Kompositionspolitikken. Forsøget mislykkedes, efter at det ved flere Lejligheder havde set ud til, at et positivt Resultat var inden for Rækkevidde. Det mislykkede Forsøg kom i høj Grad til at bane Vej for Statsomvæltningen i 1772.

Forf. har stillet sig den Opgave — saavidt Kildegrundlaget tillader det — at følge de skiftende Faser i dette indviklede Hændelsesforløb, hvor baade personlige Intriger og forskellig international Indflydelse fik den politiske Situation til hurtigt at skifte. Fremstillingen bygger paa et betydeligt, hidtil ikke udnyttet Materiale. Blandt dette er der navnlig Grund til at fremhæve de Arkivalier, som den nordiske Undersøgelseskommision, som Forf. arbejdede for, fremdrog i Begyndelsen af 1930erne i Statsarkiverne i Moskva. Forf. har desuden fartet vidt omkring og i en Række europæiske Hovedstæder fremdraget supplerende diplomatisk Stof. Naar dette Materiale har haft saa stor en Betydning for Afhandlingen, hænger det naturligvis sammen med, at det svenske Forfatningsproblem og Spørgsmaalet om Hoffets større eller mindre Indflydelse paa svensk Rigsstyrelse ikke blot var et indre svensk Anliggende, men af alle Sveriges Naboer blev

anset for at kunne faa afgørende Betydning for Sveriges Placering i Tidens fint afstemte Alliancesystem. En anden vigtig Kilde, som Forf. har udnyttet, er de forskellige Promemorier om de politiske Forhandlinger, som stammer fra Dronningens Haand eller fra hendes Omgivelser. Forf. har underkastet disse betydningsfulde Kilder en ny kildekritisk Prøvelse og med megen Skarpsindighed søgt at udfinde, hvem der har ført dem i Pennen.

Afhandlingens hele Karakter og det meget omfattende Noteapparat medfører, at den kun vil blive læst af et meget begrænset Publikum. Man forstaar derfor, at Forf. har haft Lyst til paa anden Maade at udnytte det samme rige Materiale, saaledes at han kunde faa større Kredse i Tale. Dette er sket ved en bredt anlagt Levnedsskildring af en af Disputatsens Hovedpersoner, nemlig Dronning *Lovisa Ulrika* (Stockholm, 1945, 298 Sider). I dette nye Arbejde følges Dronningens Bane fra Fødsel til Grav, og Forf. faar herigennem Lejlighed til at dokumentere, at han ikke blot behersker den strenge kildekritiske Undersøgelse, men at han ogsaa formaar at tegne et historisk Portræt og en Tidsperiode, saaledes at den staar lyslevende for Læseren. Skildringen af den velbegavede og kundskabstørstende hohenzollerske Prinsesse — den store Preusserkonges Søster — der blev svensk Dronning, og som i intimt Samarbejde med denne Broder søgte at skabe sig en central politisk Stilling i sit nye Fædreland er et overmaade fængslende historisk Arbejde. Den store Dronningebiografi fra det 18. Aarhundrede vidner baade om omfattende historisk Læsning og om fin og sikker Indfølgelse. *Harald Jørgensen.*

Den stærke skandinaviske Interesse, som baade her og i Sverige prægede Krigens mellemste Aar, har aabenbart ogsaa virket ind paa historisk Forskning, og Frugterne af det Arbejde, som er bleven foranlediget herved, begynder nu at fremkomme. I XVI. Bind af »Scandia» har John Danstrup saaledes offentliggjort en Afhandling om *Den politiske Skandinavisme i Perioden 1830—53*, som med ganske velvalgte Citater belyser de Brydninger og Modsigelser i Opfattelsen, der vitterligt gjorde sig gældende indenfor Bevægelsen. Et betydeligt grundigere og mere forstaaende Værk er imidlertid fremkommen fra svensk Side — Åke Holmberg: *Skandinavismen i Sverige vid 1800-talets mitt* (Göteborg 1946). Dets store Fortrin er, at Forfatteren virkelig prøver paa at forstaa Standpunkter og Tildragelser ud fra Tidens Forudsætninger og Synsmaader og ikke paa Forhaand betragter Be-